

S. AKTAŞ<sup>1</sup>, S. DİNDAR<sup>1</sup>, G. YILMAZ<sup>2</sup>, F. AKSOY<sup>3</sup>, F. AYDIN<sup>2</sup>, İ. KÖKSAL<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi Hemşiresi,

<sup>2</sup> Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi Doktoru,

<sup>3</sup> Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, TRABZON

**Giriş:** Yataklı tedavi hizmeti veren hastaneler ve sağlık kuruluşlarında sağlık ve çevre sorunu oluşturan ve bu nedenle özel işlem görmesi gereken atıklara "TIBBİ ATIK" denilmektedir. Tıbbi atıkların yerinde ayrıştırılarak, genel atıklardan ayrı toplanması, taşınması, depolanması ve nakledilmesi gereklidir. Hastanelerde oluşan atıkların sadece %5-10'u tıbbi atık olup ayrıştırmaya gerekli özenin gösterilmemesi tıbbi atık miktarını artırmaktadır.

Çalışmamızda hasta başına düşen tıbbi atık miktarı ve maliyetinin hesaplanması, eğitimin şeklinin tıbbi atık miktarına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

**Amaç:** Çalışmamız Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi'nde Ocak 2005-Aralık 2008 tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışmadaki veriler Enfeksiyon Kontrol Komitesi (İKK) tıbbi atık defteri ve Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü kayıtları kullanılarak elde edilmiştir. Maliyet analizi 2005 yılı için 1 kg tıbbi atık= 0.45 TL, 2006 yılı 0.50 TL, 2007 yılı 0.50 TL, 2008 yılı 1. dönem 0.75 TL, 2. dönem 0.90 TL hesabı ile yapılmıştır. 2006 yılında hastane genelinde İKK tarafından tüm personele birebir eğitim ve denetim çalışması yapılmıştır. 2007-2008 yıllarında eğitim ve denetim çalışmaları düzenli olarak yapılmış, ancak artan personel sayısı nedeniyle birebir eğitim verilememiştir.

Hesaplamalar (Hasta başına düşen günlük tıbbi atık miktarı= Tıbbi atık miktarı/Hasta günü sayısı) formülü ile yapılmıştır.

**Bulgular:** Ocak-Aralık 2005 tarihlerinde hasta başına düşen günlük tıbbi atık miktarı 2.6 kg, yıllık maliyet 128.484 TL, Ocak-Aralık 2006 tarihlerinde hasta başına düşen günlük tıbbi atık miktarı 1.2 kg, yıllık maliyet 186.098 TL, Ocak-Aralık 2007 tarihlerinde hasta başına düşen günlük tıbbi atık miktarı 1.4 kg, yıllık maliyet 151.665 TL, Ocak-Aralık 2008 tarihlerinde hasta başına düşen günlük tıbbi atık miktarı 1.6 kg, yıllık maliyet 336.105 TL olarak tespit edilmiştir. Karadeniz Belediyeler Birliği kararıyla 2009 yılı için 1 kg tıbbi atık= 1.90 TL olarak belirlenmiştir.

**Sonuç:** Hastanemizde 2007 yılından sonra akademik, idari ve temizlik personel sayısı ve yeni kliniklerin faaliyete geçmesiyle yatak kapasitesi artmıştır. Hastanemiz İKK'nın akademik, idari ve temizlik personeline tıbbi atıklar konusunda periyodik eğitim programlarının 2006 yılında düzenli olarak verilmesi, 2007 yılından sonra artan personel sayısı ve yatak kapasitesine rağmen İKK'nın aynı sayıdaki hemşire ile personelle eğitim çalışmalarını sürdürmesi sonucunda hasta başına düşen günlük tıbbi atık miktarında istenilen azalma sağlanamamıştır. 2009 yılı fiyatlarına göre 2008 yılı tıbbi atık miktarı 798.250 TL tutmaktadır ki, bunun daha da artacağı öngörülmektedir. Hastanelerde atıkların iyi ayrıştırılmaması tıbbi atık miktarını ve maliyeti artıran önemli nedenlerden biridir. Tıbbi atık konusunda gerekli eğitimin çalışanlara periyodik olarak verilmesi ve denetiminin yapılması hem toplum sağlığını koruyacak hem de maddi kaynaklara destek sağlamış olacaktır. Günümüz fiyat politikası göz önüne alındığında, hastanelere tıbbi atıkların başarılı bir şekilde bertaraf edilebilmesi için ek kaynak sağlanmalıdır.